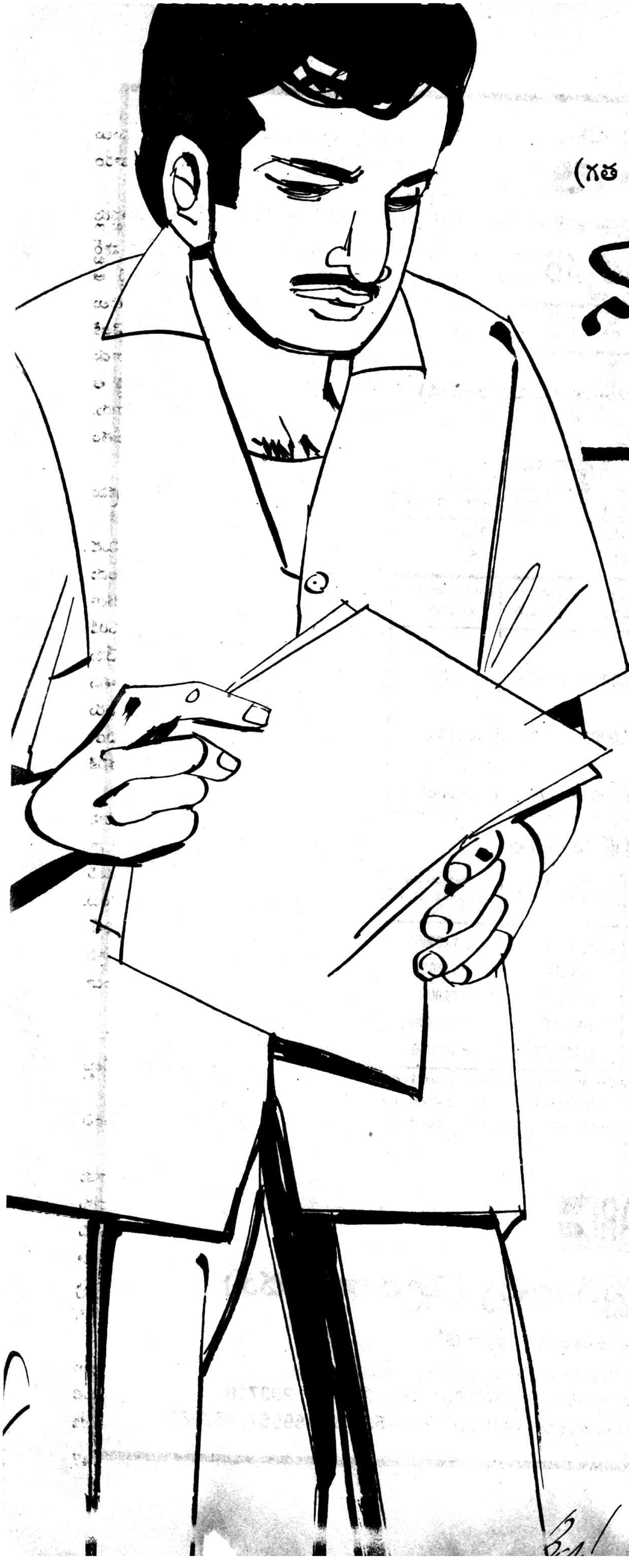

(గత సంచిక తరువాయి)

పెద్దకథ

నగవలి నవ్వింది

ఎ.వి.రెడ్డి శాస్త్రి

అతన్ని ఎలా ఊరడించాలో తెలీక, "మాస్టారూ, ఇవన్నీ నాతో ఎందుకు చెప్తుండి? ఇవి మీ వ్యక్తిగత విషయాలు. అంచేత ఇవి ఇతరులకి తెలియకుండా వుండడమే మంచిది. ముఖ్యంగా మీ విషయాలు నాకు తెలియకుండా వుండడం మరీ మంచిది. ఎంచేతంటే, మీ వ్యక్తిగత విషయాలు తెలిస్తే, నేను వాటిని ఆధారం చేసుకుని మీ మీద దాడిచేసే ప్రమాదం వుంది. అందుచేత, దయచేసి ఈ విషయాలు నాతో చెప్పకండి సార్!" అన్నాడు.

"మీరు చెప్పిందీ నిజమే! నా బలహీనతలు తెలియబట్ట కదా, మొన్న మీటింగులో అందరి ముందూ నన్ను అవమానించగలిగారు! మీరు నా గురించి అన్న మాటలన్నీ నూటికి నూరుపాళ్ళు నిజమే! కాని ఏం చెయ్యగలను చెప్పండి – బలహీనతల్ని అదుపులో పెట్టుకోలేని అశక్తుడ్నయిపోయాను. మరణం తప్ప మరేదీ నన్ను వుద్ధరించగలిగేది లేనట్లుగా కనిపిస్తోంది."

కరెంట్ షాక్‌లా తగిలాయి ఆ మాటలు. కుర్చీలో కూర్చున్నవాడ్ని లేచిపోయి, చేష్టలుడిగి శూన్యంలోకి చూస్తూ నిలబడ్డాను. ఒక భయంకరమైన నిజం ఇప్పుడే నాకు తెలిసొచ్చింది. నేను చేసిన అవమానం భరించలేక, ఇతగాడు ఏ ఆత్మహత్యకో దిగివుంటే! అప్పుడు లోకంలో నా ఇమేజ్ ఎలా వుండివుండేది? మనుషుల్ని అవమానించడం చాలా సులువు. కాని దాని వల్ల ఒక్కొక్కప్పుడు సంభవించే దారుణమైన ఫలితాల్ని ఫేస్ చెయ్యగలమా?

రెండడుగులు ముందుకు వేసి, మేథ్స్ హెడ్‌గారి రెండు చేతులూ పట్టుకొని "మాస్టారూ, నేను చేసిన తప్పు ఎంత తీవ్రమయిందో ముందుగా సుధాకర్ వల్ల తెలిసొచ్చింది. ఇప్పుడు మీ మాటలు నాకేదో తెలుసునని ఇన్నాళ్ళూ విర్రవీగుతున్నాను. కాని మనుషుల గురించి, మనస్తత్వాల గురించీ నాకేమీ తెలీదని ఇప్పుడిప్పుడే తెలుస్తోంది. "ఒరులేయవి యొనరించిన" అన్న తిక్కనగారి పద్యం కంఠస్థా వచ్చును. కాని ఆ పద్యంలో వున్న మహార్థం మాత్రం ఇప్పుడిప్పుడే అవగతమవుతోంది. ప్రపంచంలో ఏ ప్రాణికీ ఎటువంటి బాధ కలిగించకుండా జీవించగలగడమే అన్నిటి కన్నా ఉత్కృష్టమైన తపస్సని అనిపిస్తోంది. నన్ను మన్నించండి – సాధ్యమయినంత మేరకి ఇక మీదట ఎవరికీ బాధ కలిగించకుండా బతకడానికి ప్రయత్నిస్తాను."

"వివేకానంద్! మిమ్మల్ని నేను, నన్ను మీరు క్షమించండి, క్షమించండంటూ కూర్చోడం బొత్తిగా తెలుగు సినిమా సెంటిమెంటులా వుంది. ఇక ఈ క్షమాపణల తతంగం కాసేపు ఆపి, బిజినెస్‌లోకి వద్దాం. చెప్పేను కదా – మీ

సాయం కోరి వచ్చాను – చేస్తారా లేదా?"

'చెప్పండి మాస్టారూ – నేను చెయ్యగలిగిన సాయం ఏదైనా వుంటే తప్పక చేస్తాను. చెప్పండి!"

మరో సిగరెట్ వెలిగించి ఆరంభించాడు మేథ్స్ హెడ్. "వివేకానంద్, మా అబ్బాయి చదువు మానేసి మెకానిక్‌గా చేరతానంటున్నాడు. దాన్ని మీరు ఎలాగైనా ఆపాలి."

"మాస్టారూ, మీకు తెలియందేంవుంది, మన చదువులు ఉత్త దండగ చదువులు. అందులోనూ సుధాకర్ ఎన్నుకున్నది ఫిలాసఫీ గ్రూపు. ఈ సబ్జెక్టు ఏ విధంగానూ కూడు పెట్టదు. మనం జీవించడానికి ఎప్పటికైనా ఒక బతుకు తెరువు వెదుక్కోవాలి కదా! సుధాకర్ కాస్త ముందుగానే తెలివితెచ్చుకొని – నాలుగు రాళ్ళు సంపాదించుకుంటానని ముందుకి వస్తుంటే, మనం ఎందుకు అడ్డు తగలాలి చెప్పండి? బతుకు గురించి సుధాకర్‌కి వున్న అవగాహన నాకూ చిన్నప్పుడే వుండివుంటే, నా జీవితం ఇంతకంటే మెరుగ్గా వుండి వుండేదేమో!"

"మీ జీవితానికి ఏం వొచ్చిందిలెండి ఇప్పుడు!"

"ఏమి వచ్చిందని కాదు – ఏదీ రాదనే భరోసా మనని ఎందుకూ పనికిరాని వాళ్ళ క్రింద మారుస్తోంది. ఉద్యోగంలో భద్రత వున్నదిలే అనే భావం – నన్నింక ఈ ఉద్యోగం లోంచి దేవేంద్రుడు కూడా తొలగించలేడనే ధీమా – ఇవి మనల్ని జాతి మొత్తంగా నిర్వీర్యుల్ని చేసి పారేస్తోంది. ప్రభుత్వ వుద్యోగాల కోసం అర్రులు చాస్తుంటాం మనందరం – ఎందుకనిట? ప్రభుత్వ వుద్యోగం దొరికితే చాలు – ఇక మనని వుద్యోగం లోంచి ఎవరూ తొలగించలేరన్న ధీమా వచ్చేస్తోంది. దాంతో బద్ధకం, అలక్ష్యం, క్రమశిక్షణా రాహిత్యం మనలో చోటుచేసుకుంటున్నాయి. అక్కడితో ఆగడం లేదు మనం. తిన్న ఇంటి వాసాలు లెక్కబెట్టే స్థాయికి ఎదిగాం. గవర్నమెంటు జీతాలు తింటూ, గవర్నమెంటు సంస్థల్లో పనిచేస్తూ, ఆ గవర్నమెంటు వ్యవస్థనే శక్తి మేరకు తూట్లు పొడిచి, అది దివాలా తీసేందుకు అవిశ్రాంతంగా కృషి చేస్తుంటాం. మనిషి జీవితాన్ని అభద్రతా భావం అనే దయ్యం వెన్నాడకూడదనే కదా ప్రభుత్వ రంగ యాజమాన్యంలో వుద్యోగాలు వుండాలని మార్క్స్, రస్సెల్‌లాటి మహా మేధావులు సూచించింది! కాని తీరా మనం కోరుకున్న ప్రభుత్వరంగ యాజమాన్యం రాగానే, పసిగట్టుకుని మరీ ఆ వ్యవస్థని దివాలా తీయించి, ఉత్తి అసమర్థ వ్యవస్థగా మారుస్తున్నాం. దేశంలో ఏ ఒక్క ప్రభుత్వరంగ సంస్థలోనేనా ఉద్యోగులు చిత్తశుద్ధితోనూ, నిజాయితీతోనూ పనిచేస్తున్నారేమో చూడండి! మన కాలేజీ లెక్చరర్ల సంగతి సరేసరి, పేరుకిమేధావి వర్గం, తీసుకుంటున్నది యు.జి.సి. వేతనాలు, కాని

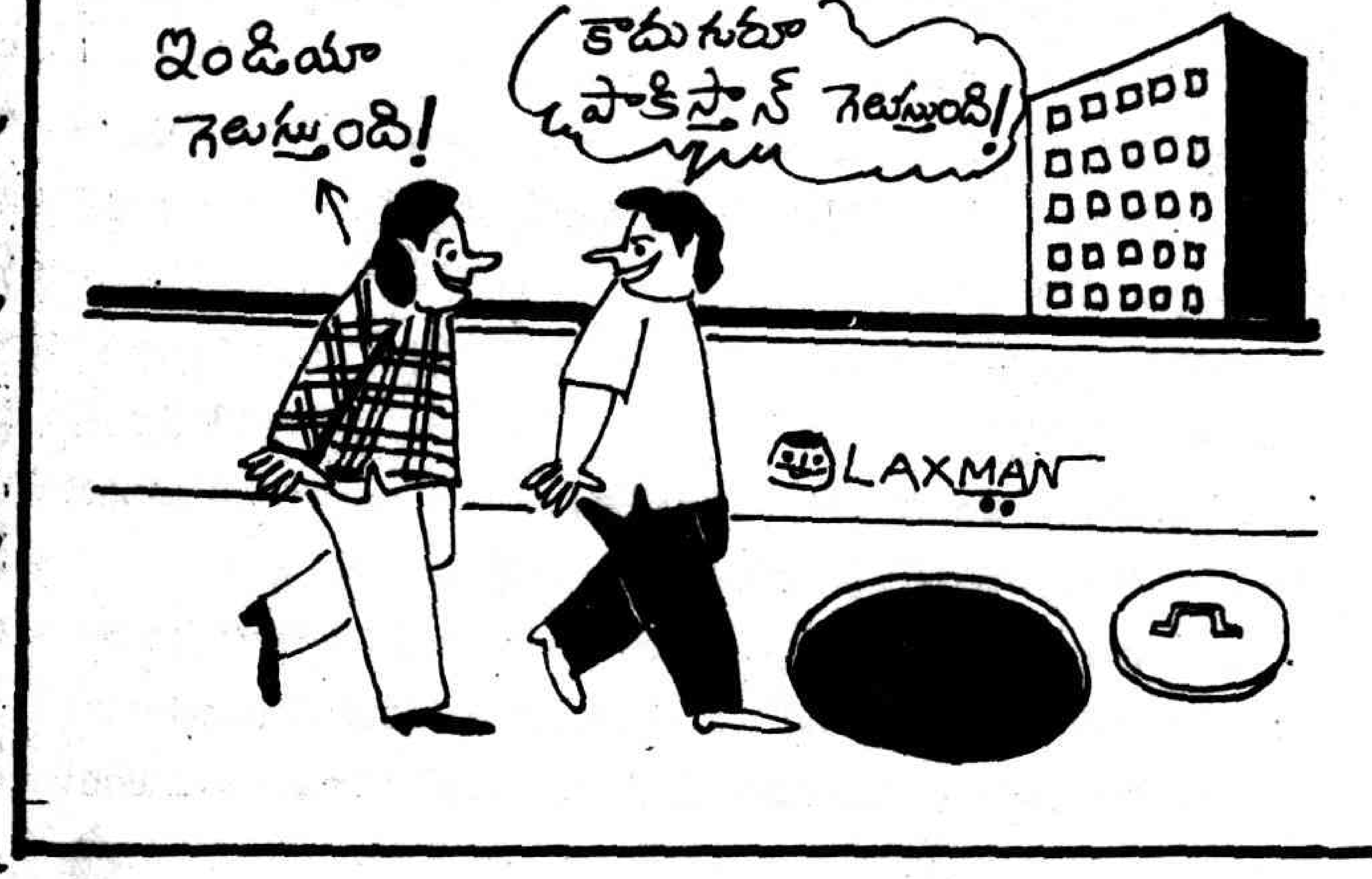

మనం చేస్తున్నదేమిటి? మనవాళ్ళలో అత్యధిక సంఖ్యాకులు ఏనాడూ క్లాసులు తీస్కోరు. సైన్స్ మాస్టర్లయితే – ట్యూషన్ల కోసమని ఓ పథకం ప్రకారం క్లాసులు ఎగ్గొట్టడం చేస్తుంటారు.

ఇక్కడ మరో వింతని మీరు గమనించే వుంటారు. మన సైన్స్ మాస్టర్లు చాలామంది ప్రైవేట్ వ్యక్తులు నడుపుతున్న ట్యుటోరియల్ కాలేజీల్లో పార్ట్ టైమ్ లెక్చరర్లుగా పనిచేస్తున్నారు. వాళ్ళకి గంటకింతా అని లెక్కగట్టి ఆ ప్రైవేట్ యాజమాన్యం పే చేస్తూ వుంటుంది. రోజుకి ఓ మూడు గంటలు చెప్తే వందో, వందా యాభయ్యో దొరుకుతాయి వారికి. అంటే నెలకి మూడు వేల రూపాయిలు అదనంగా సంపాదించడానికి, రోజుకి మూడు గంటల వంతున బానిసల్లాగ చచ్చేంత చాకిరీ చేసి, టెస్టులు పెట్టి, దిద్ది ఆ ప్రైవేట్ యాజమాన్యాన్ని మెప్పించడానికి శాయశక్తులా తంటాలుపడతారు. కాని ఇదే వ్యక్తులు మాత్ర సంస్థలో నెలకి ఆరేడు వేల రూపాయిలు జీతం తీసుకుంటూ కూడా కనీసం ఒక రెండు గంటలేనా కష్టపడి చెప్పరు.

మనలాటి వుద్యోగస్తుల వల్లనే ప్రభుత్వరంగ సంస్థలు inefficiencyకీ, అక్రమ ఆర్జనలకీ, మారుపేర్లయి కూర్చున్నాయి.

ఇలాటి నికృష్ట వ్యవస్థని కాలదన్ని, సొంతంగా ఇప్పట్నుంచే తన కాళ్ళ మీద తను నిజాయితీగా నిలబడతానని సుధాకర్ ముందుకొస్తుంటే, మనం ఎందుకతడ్ని నిరుత్సాహపరచాలి? ఎవరి కృషి ఫలితం ఎలా వుంటుందో మనమెలా చెప్పగలం? రెండేళ్ళలో సుధాకర్ స్వయంగా గ్యారేజి తెరిచి, మరో నలుగురికి పని చూపించగలుగుతాడేమో! మనలాంటివాళ్ళం మనకిమనం ద్రోహం చేసుకుంటూ, మాత్ర సంస్థలకి ద్రోహం చేస్తేనేగాని సంపాదించలేని దిక్కుమాలిన డబ్బుని – నిజాయితీగా పని చేసి, మంచి efficient మెకానిక్‌గా పేరు పొంది సుధాకర్ సంపాదించగలడేమో! ఏ మార్పులేని గానుగెద్దు జీవితానికి బదులుగా, ఛాలెంజితో కూడుకున్న లైఫ్‌ని లీడ్ చెయ్యడానికి అతనికి మనంఎందుకు అవకాశం కల్పించకూడదు?"

"బావుంది వివేకానంద్ – మీ సామాజిక విశ్లేషణ చాలా బావుంది. కాని నేను మీ దగ్గరకి వచ్చింది ఈ సామాజిక విశ్లేషణ వినడానికి కాదు, నా వ్యక్తిగత సమస్యకి పరిష్కారం చూపించమని అర్థించడానికి. నేను సీనియర్ లెక్చరర్ని. మీరన్నట్టు కొద్ది రోజుల్లో ప్రిన్సిపల్‌ని కాబోతున్నాను. ఇలాంటి సమయంలో నా కొడుక్కు చదువు మానేసి స్కూటర్ మెకానిక్‌గా చేరితే, ఇప్పటికే నాశనమైపోయిన నా పరువు ప్రతిష్టలు ఇక శాశ్వతంగా భూస్థాపితమైపోతాయి. అందుకని... అందుకని... వాడు చదువు మానేయకుండా చూడమని మిమ్మల్ని రిక్వెస్టు చేస్తున్నాను."

"సుధాకర్ నిర్ణయానికి మీరే కారణం అంటే కోపం తెచ్చుకోరు కదా?"

"తెచ్చుకోను మాస్టారూ! వాడ్ని ఈ desparate stateకి చేరుకునేట్టు చేసింది నేనేనని నాకు తెలుసు."

"క్షమించండి – నేనిలా అంటున్నందుకు – మీ ఇంటి పరిస్థితుల గురించి మీకు అవగాహన వుందన్నమాట."

"ఎందుకు లేదూ? వుంది! నా ఇంటి పరిస్థితుల గురించి పూర్తిగా నాకు తెలుసు. నా భార్యకి కట్టుకోవడానికి మంచి చీరలు కూడా లేవని నాకు తెలుసు. నా పిల్లలు స్కూళ్ళకీ, కాలేజీకి వెళ్ళేటప్పుడు వేస్కోడానికి మంచి డ్రెస్సులు లేవనీ నాకు తెలుసు. చాలీచాలని తిండితో కుటుంబంలో అందరూ ఈసురోమని వున్నారనీ నాకు తెలుసు. అప్పులవాళ్ళు తరచు ఇంటికి వచ్చి క్రియేట్ చేస్తున్న సీన్లు గురించీ నాకు తెలుసు. కాని... కాని... చెప్పామగా, నన్ను నేను అదుపులో పెట్టుకోలేని దౌర్భాగ్యుడ్నయిపోయాను."

వెక్కి వెక్కి ఏడవడం మొదలెట్టాడు మేథ్స్ హెడ్. నేనాయన చేతులు పట్టుకుని "మాస్టారూ, మాస్టారూ, ప్లీజ్ కంట్రోల్ యువర్ సెల్ఫ్" అని బతిమలాడడం మొదలెట్టాను. కొంచెం ఆయన స్థిమిత పడ్డాక మరి వుండబట్టలేక

అడిగేశాను : "మాస్టారూ, ఇంత తెలిసినవారు ..." పూర్తిచెయ్యలేకపోయాను.

"పూర్తిచెయ్యలేదేం? ఇన్ని తెలిసినవాణ్ణి ఎందుకిలా బాధ్యతారహితంగా ప్రవర్తిస్తున్నానవే కదూ మీ ప్రశ్న? చెప్తే నమ్ముతారో లేదో తెలీదుగాని మాస్టారూ, నన్ను నేను మార్చుకోవాలని వెయ్యి రకాలుగా ప్రయత్నిస్తున్నాను. కానీ సాయంత్రం అయ్యేసరికి మనసు పిచ్చెక్కిన గుర్రంలా ప్రవర్తిస్తుంది. ఏం చెయ్యాలో తోచడం లేదు."

మేథ్స్ హెడ్‌గారు జలజల రాలుతున్న కన్నీళ్ళని కర్చీఫ్‌తో వత్తుకుంటున్నారు. ఇద్దరం మాట్లాడ్డానికిఇంకేమీ లేని వాళ్ళలా నిశ్శబ్దంగా కూర్చున్నాం. ఆటెండర్ ఫిజిక్స్ లేబ్ తాళాలు బిగుస్తున్న చప్పుడు. చివరకి నిశ్శబ్దాన్ని బ్రేక్ చేస్తూ అన్నాను : "మాస్టారూ! ఇవాళ ఒక గొప్ప విషయం అర్థమయింది. సుధాకర్ ఇంత చిన్న వయసులోనే ఇంత ఉన్నతంగా ఎలా ఆలోచించగలుగుతున్నాడా అని ఈ నాలుగు రోజులుగా ఆశ్చర్యపోతున్నాను. ఇవాళ నాకు సమాధానం దొరికింది. మీలో ఇన్నాళ్ళూ నాకు అల్పత్వమే గోచరించింది. ఇవాళ తెలిసింది మీరెంత ఉన్నతులో. సుధాకర్ మీ కొడుకు. అందుకనే ఆ కుర్రాడికి అంత సంస్కారం వచ్చింది. తప్పలదేముంది లెండి - రావిశాస్త్రిగారు చెప్పినట్టు - అంతా చేస్తాం. కానినేను తప్ప చేస్తున్నాననే స్పృహ, నిరంతరం దాని గురించి వేదన, తప్పని దిద్దుకోలేక పోతున్నానే అనే వేదన - ఇన్ని సంఘర్షణలని భరిస్తున్న మీరు మామూలు వ్యక్తి కాదు. ఔన్నత్యంతో పాటు, లోపాలు కూడా వుండబట్టే కదా మీరు గ్రహణం పట్టిన చంద్రుడ్లా అయిపోయారు. మీరు శాపగ్రస్తులయి వుంటారు. లేకపోతే మీరెందుకు ఇంత వేదనకి గురవుతారు!"

"సరే మాస్టారూ, ఫిలాసఫీని కాస్త పక్కకి పెడదాం. నేను అడిగిన సంగతేం చేశారు?"

"అలాగే - తప్పకుండా ప్రయత్నించి సుధాకర్ చదువు మానేయకుండా చూస్తాను. కాని మీరు అంగీకరించే షరతుల్ని బట్టి నేను సుధాకర్‌ని persuade చెయ్యడానికి వీలుపడుతుంది."

"చెప్పండి, నేనేం చెయ్యాలో"

"పెద్ద త్యాగాలేవీ చెయ్యనక్కరలేదు. మీ భార్యా బిడ్డల బాగోగులు కాస్త పట్టించుకోండి. జీతం వచ్చీరాగానే ఇల్లు గడవడానికి అవసరమయ్యే మొత్తం మీ శ్రీమతిగారికి ఇవ్వండి. అప్పులవాళ్ళు ఇంటికొచ్చి పరువు తియ్యకుండా జాగ్రత్త పడండి. అంతే, నా మనవి!"

"మనవి కాదు, నా బాధ్యతని గట్టిగా గుర్తుచేశారు. మీరు చెప్పినట్టే చేస్తాను. సుధాకర్‌తో రేపుమాట్లాడ్డం మరిచిపోకండి" అనేసి వెళ్ళిపోయాడు.

జరిగిందంతా ఓ గమ్మత్తయిన కలలా అనిపిస్తుంటే, మెల్లిగా లేచి రూముకి తాళం బిగించి, బయలుదేరాను. పోర్టికో దగ్గర తవిటయ్య రిక్షా, మేడ మెట్లు దిగుతూ మేథ్స్ హెడ్ కనిపించారు. మళ్ళీ మామూలే నక్క మాట కథ. కుక్క గోతిలో పడుకున్నంత సేపూ నీతులు వల్లె వేసుకుందట. ఎంగిలాకు పడీప డగానే - అన్ని నీతులూ గోవింద. తవిటయ్య రిక్షా కనపడగానే ఇంతసేపూ జరిగిన తతంగం అంతా - ఓ హరికథా కాలక్షేపం.

సరే, అతనితోపాటే మేడ మెట్లు దిగి, అతను రిక్షా ఎక్కుతుండగా చూస్తే - అతనికి సిగ్గు ముంచుకురావచ్చును. ఎందుకతన్ని బాధించాలి? అందుకని ఆఫీసు గదిలోకి దూరేసి, కాసేపు అక్కడ కూర్చున్నాను. ఓ పావుగంట తర్వాత బయటికొచ్చి, ఏటి వైపు దారి తీశాను. అక్కడా వుండలేక ఇంటివైపు నడుస్తుంటే, తవిటయ్య రిక్షా ఎదురయింది "ఇంటి దాకా రమ్మంటారా అయ్యా!" అన్నాడు.

"అదేంటి ఇంత వేగిరం వచ్చేశావు? అయ్యగార్ని క్లబ్బుకి తీస్కెళ్ళలేదా?". అనడిగేను.

"అయ్యగారు ఇవాళ ఇంటికాడ పనుందని, క్లబ్బుకి రానని సెప్పి, నడిసి మరీ ఇంటికెల్లిపోనారయ్యా!" అన్నాడు.

అనుకోకుండా ఏటి వైపు చూశాను ఎందుకో. దూరం నుండి ఏరు నవ్వుతున్నట్టనిపించింది.

***

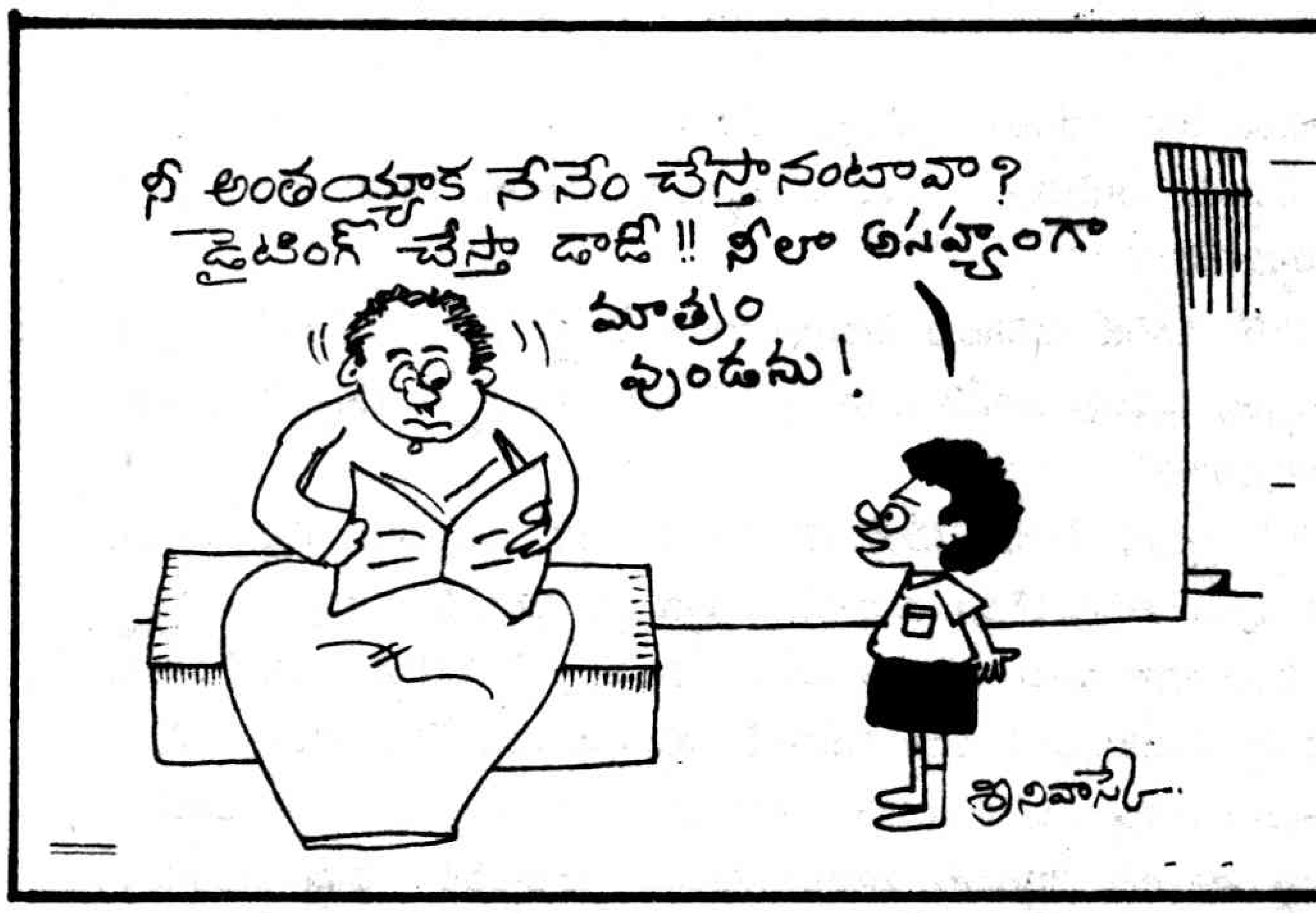

వారం రోజుల తర్వాత ఒక ఆదివారం పొద్దున్నే ఎవరో తలుపు తట్టి లేపారు. కళ్ళు నులువుకుంటూ వెళ్ళి తీశాను. నారాయణ. "సారీ సార్! నిద్ర లేపుతూనే విచారకరమైన వార్త చెపుతున్నాను. మేథ్స్ హెడ్‌గారు చని పోయారు. సూయిసైడ్ అంటున్నారు."

తూలిపోబోయి, తలుపు పట్టుకుని నిలబడ్డాను. 'ఎలా... ఎలా' అని నోటంట మాట రాక తన్నుకుంటోంది. రెండు నిమిషాలు మౌనంగా నిలబడి "మీరు త్వరగా రండి సార్! స్టాఫ్ అంతా అక్కడికి బయలుదేరారు" అనేసి వెళ్ళిపోయాడు నారాయణ.

వడివడిగా కాలకృత్యాలు పూర్తిచేసి అక్కడికి చేరుకునేసరికి, మొత్తం కాలేజల్లా అక్కడే వున్నారు. ప్రిన్సిపల్ అభిశంసిస్తున్నవాడ్లా నావైపు చూశాడు. అందరూ నన్నే దోషిని చేసి చూస్తున్నట్టు అనిపించింది.

పోలీస్ సర్కిల్స్‌లో తనకున్న పలుకుబడిని వినియోగించి పోస్టుమార్టమ్ తతంగం లేకుండా చేశాడు ప్రిన్సిపల్. పన్నెండయ్యేసరికి వందలాది విద్యార్థులు, తోటి లెక్చరర్లు, స్నేహితులు వెనక నడుస్తుండగా శవయాత్ర కాలేచి దగ్గరి శ్మశానవాటికకి చేరుకుంది. చితికి సుధాకర్ నిప్పంటిస్తుంటే, తవిటయ్య, బాబులు, క్లబ్బు బంట్రోతులు, క్లాసు ఫోర్ స్టాఫ్‌లో చాలామంది గుండెలు పగిలేలా ఏడ్చారు. అపరాధ భావం నా మనసుని దహించేస్తోంది. చెప్పలేనంత నిస్పృహతో ఇల్లు చేరి, పక్క మీద వాలాను. ఏదో కాగితం వీపుకి తగిలినట్టయి చూస్తే కవరు ఉత్తరం. పోస్ట్‌మేన్ కిటికలోంచి లోపలికి విసిరేసి వుంటాడు. కవరు విప్పి చూస్తే - మేథ్స్ హెడ్‌గారి దస్తూరి! గుండె దడదడ కొట్టుకుంది - ఏమి రాసేడో?

డియర్ వివేకానంద్!

ఒప్పందం నిలబెట్టుకుంటున్నాను - కాని మీరు ఊహించలేని పద్ధతిలో. నన్ను నేను జయించుకొని, నా కుటుంబాన్ని రక్షించుకోవాలనే ప్రయత్నంలో అన్ని మార్గాలు మూసుకుపోయాయని అనిపించాకనే ఈ ఆఖరి మార్గాన్ని ఎన్నుకున్నాను. మరో పది సంవత్సరాలు నా సర్వీస్ కనక - అంతదాకా పూర్తి పెన్షన్ కుటుంబానికి వస్తుంది. దాంతో ఇబ్బందుల్లేకుండా ఇల్లు గడిచిపోవచ్చు. ఇతర డెత్ కమ్ రిటైర్మెంట్ బెనిఫిట్స్‌తో మా వాళ్ళకి ఓ చిన్న ఇల్లు కొనిపెట్టండి.

సుధాకర్‌కి చదువు లేకుండా చేసి, బాధ్యతలు నెత్తి మీద వేస్తున్నాననే వేదన ఈ ఆఖరి క్షణంలో కూడా నన్ను బాధిస్తోంది. ప్రిన్సిపాల్‌గారికి నేనంటే చాలా అభిమానం. అంచేత Deceased Employee's sonగా సుధాకర్‌ని కాలేజీలో ఏదో వుద్యోగంలో కుదురుస్తారు - నాకా నమ్మకం వుంది.

శలవు! Absurd మృత్యువుతో ముగుస్తుందని కదూ మీ Albert Camus అంటాడు? ముగుస్తుందా - ప్రారంభమవుతుందా?

మీ సమాధానం వినడానికి నేనుండను కదా! అది మరో Absurd situation!